

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prečinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 25 oktobar 1940
God. XI • Broj 43

Sećanje na đake-ratnike

OMLADINA, KOJA OSTAJE VEĆITI UZOR!

Svečanosti koje su obavljene u Beogradu i Skoplju prošle nedelje setile su nas još jednom jedne omladinske generacije, koja pretstavlja najsjajni ponos našeg naroda i na koju treba da se ugleda, ne samo današnja, nego i svaka buduća omladinska generacija, ako želi da bude dostojna toga imena i da očuva napredak i slobodu, sebi i svojoj otadžbini.

U Svetosavskoj crkvi na Vračaru priređene su zadušnice za poginule članove solunske đacke čete, dok je skopljska svečanost bila posvećena čuvenoj četi 1300 kaplara đaka koji su, pre 25 godina, iz Skoplja pošli u nejednaku, mučnu, ali časnu borbu, za oslobođenje zarožljene otadžbine i za ujedinjenje čitavog našeg naroda. U solunskoj četi su bili okupljeni omladinci klase 1896, koji su iz školskih klupa morali ravno u kasarnu, jer je pomoć otadžbini bila hitna. Nije bilo vremena za sistematsko vežbanje, ali je rodoljublje nadoknadilo i taj manjak, pa su ti mladi heroji počinili čuda od junaštva. Ništa ih nije moglo slomiti; ni uzmak preko Albanije, ni patnje na Vidu, ni izgnanstvo u Africi, da se u novom elanu ne bace na osvajanje Kajmakčalana i na proboj solunskog fronta. Vodio ih je isti onaj ideal, koji je zadahnio i maturante kaplare, sabrane u Skoplju, da poberu lavorike rudničke ofanzive i tolikih drugih slavinih podviga, tako da je tek malen deo njih ostao da uživa slobodu, za koju su se žrtvovali.

U TOME I JEST TAJNA USPEHA MALENE SRBIJE, PREMA JAČIM PROTIVNICIMA, — ŠTO JE IMALA TAKVU OMLADINU, NE SAMO ĐACKU, NEGO I SELJACKU I RADNIČKU! Đacka omladina, kao spremnija, prednjačila je primerom, ali se nije delila ničim od svojih drugova, seljaka i radnika. I u tadašnjoj omladini je bilo podeljenih mišljenja i borbi, burnijih i svesnijih nego li su današnje, ali kada se radilo o spasu otadžbine, onda ni najsocijalističkiji levičar, ili najfanatičniji revolucionarac nije pristajao da u požrtvovanju bude ni za korak natrag, iza najzanosnijeg nacionaliste i desničara. Između hiljada omladinaca nije bilo ni jednog, koji ne bi imao ISTO MIŠLJENJE PO PITANJU, KO JE PROTIVNIK NARODA I OTADŽBINE, GDE JE OPASNOST I U ČEMU JE SPAS. Ni jedan između hiljade nije mogao da se nađe, koji bi uopšte dopustio diskusiju o tome, da li se treba tući kad otadžbina zove, i da li se treba braniti, ma ko bio napadač i ma kako mnogobrojan bio. Kao što je Rakić pevao, ta omladina je znala tačno „šta daje“, — svoj bujni mladenački život i najlepše svoje snove, — i „zašto ga daje“, — zato što je život u ropstvu gori od smrti, i što je spremnost na žrtve jedina u stanju, da očuva ličnu i nacionalnu slobodu. Zato je ta omladina ginula neuporedivo svesno, bez ikakvog mračnog ili dirigovanog šovinizma, spremna da istrage, ne samo u sjaju uspeha i pobeđe, već i u dugogodišnjim patnjama uzmaka, bolesti i izgnanstva, pa da, i preko svega toga, dođe do konačne pobeđe.

Na pomenu u Skoplju je naročito spominjano ime đaka narednika, Baneta Nušića, jedinca sina poznatog našeg književnika, koji je junački pao g. 1915. Nije to učinjeno zato, što su ostali njegovi drugovi bili manji junaci od njega, već da se pokaže, da se u tim sjajnim vremenima ugled, položaj, pa i bogatstvo porodice nisu upotrebljavali zato, da se ma ko izvuče, već su baš najugledniji domovi smatrali da će svoj ugled očuvati, prednjačeći u žrtvama. Tako je i jedinac sin Ljube Davidovića junački pao na polju časti, a političari i pesnici se nisu zadovoljavali time, da govore i pevaju o smrti za otadžbinu, već su i sami uzimali puške u ruke, polazili u četnike, slali decu u prve redove, i stradavali. Porodice i ljudi imena Andre Nikolića, Ljube Davidovića, Rakića, Milutina Bojića itd. borili su se uporedo sa najnezatnijim i najsiromašnijim seljakom, pa je to ono što, i pred najtežim opasnostima, nije moglo da dovede do drugog, nego do pobeđe!

Ugledajmo se, dakle, svi u to pokoljenje, a naročito

JEDAN VAŽAN PROBLEM SELA

Šta da se radi sa omladinom koja izlazi iz škole?

Učitelje i ostale prosvetne radnike na selu, ako i malo vode brigu o svojim bivšim vaspitaničima koji su izašli iz škole, bilo da su je završili, ili nisu (što je češći slučaj, a nema ko da ih primora da nastave školovanje, i ako je po zakonu obavezno, jer se zakon izigrava od strane onih koji su pozvani da ga примењују), mora srce da zaboli kada vide kako se ta deca ponашају kod kuće, na ulici, kao i na drugim javnim mestima. Proлазнике, па и нас, своје бивше учитеље, не поздрављају, изговарају најружније речи, псују, пуше и раде све обратно од онога што смо их ми за време њиховог школовања учили. Често сам се питао, да ли је можда вршен погрешан васпитни утицај на њих; зар је могуће да та деца неће (не могу у опште претпоставити да не знају) да се понашају онако како доликује свршеним ђацима народне школе? Много су томе криви и њихови родитељи, који рђавим примером утичу на њих. Но често ми се жале неки од родитеља, да већ не знају шта да предузму против таквог понашања своје деце.

У једном месту постоји Соколско друштво, па су учитељи основали књижицу и читаоницу за њих. У почетку интересовање је било прилично, те смо веровали да ћемо успети временом да их, ако не све, а оно бар већину придобијемо за лепу и корисну књигу, часопис и друго. Но касније је почео долазити све мањи број, који се из дана у дан све више смањује. Више их привлаче кафане, где се скупљају, али не из неке корисне забаве, него да играју карата и билијара. Ту слушају и гледају најружније ствари од одраслих, који се врло често заборављају те пију више него што им треба. Има случајева да одрасли наговарају оmladince, тако рећи децу, да се и ови напију, а затим посађају, грде један другome мајку, оца, Бога... па се на крају и потуку.

Лена је замислио отварање Празничних течајева за физичко васпитање оmladine. Али је то остала у многим местима (по селима) само замисао. Где постоје ови течајеви, долази просечно 10—20% обвезника. Не стара се нико да против несавесних родитеља изриче казне, које закон предвиђа. У првом реду су за то позвани чланови општинских управа и одбора. Но они би требали прво сами себе да кажњавају, а то им не иде у рачун. Остали се само угледају на њих па и они греше. Велика је погрешка држати такве људе на положајима; а они сами не увиђају да су штетни за друштво, па да из сопствених побуда напусте места за која нису способни. Треба довести млађе људе, људе од акције, који ће више водити бригу о другome, а мање о себи.

Један карактеристичан случај: у месту постоји једна зграда, подигнута из добровољних прилога мештана на општинском земљишту. Раније је служила оmladini, која се ту скупљала ради забаве и разоноде, а подигнута је у циљу да оmladina не одлази у кафане, куда су ишли одрасли. У њој је деловало и Соколско друштво. Но општинска управа која је касније дошла, одузела је зграду од оmladine (и ако није њена својина) и дала под закуп другome, за бедних 2—300 динара месечно. Одборници се лупају у прса и кажу: „видите ми радимо; не стоји аграда неискоришћена, него вуче кирију“, а само за оправке троше годишње више од 50% од чистог прихода. Замолели смо општину да врати зграду оmladini — соколима и она је то учинила: на седници управе решено је да нам се аграда уступа. Но соколима је стављено у дужност да иселе станаре из ње. Разуме се да ми за то нисмо надлежни и ту се стало. Ми чекамо. Друштво може још чекати, али оmladina је нестрпљива. Она мора некуда ићи, и где на друго место, него у ка-

фане: на билијар, картање, лумповање и тучу. Прилике су и по другим местима, ако не баш исте, оно сличне.

Настаје питање, на који начин да се са овом оmladinom, која напушта школу, настава са васпитањем? Проблем је лако решити, али су за то потребна материјална средства. Пре свега је потребна зграда у којој да буде велика сала са позорницом за вежбање и навођење позоришних и музичких комада, мања за књижицу и читаоницу, трећа за играње корисних друштвених игара: шаха, пинг-понга и других. У сутерену радионице: столарска, ковачка и друге; врт са стакленом баштом за вежбаче у сејању поврћа, калемљење воћа у ком да буду и кошнице за пчеларе; затим неколико јутара оранице за вежбање у пољопривредним радовима итд.

Све ово би се могло изводити у оквиру Соколског друштва, а инвестирани капитал би се стоструко исплатио, јер би ово било од користи по будућност оmladine и целог села а преко истог и за целу државну заједницу. — О овоме би требали надлежни да поведу озбиљног рачуна.

Српски Елементар

Светозар Р. Курјаков,
просветар сск. друштва

Дан мора, 31 октобра

Дан 31 октобра посвећен је, у читавој нашој земљи, бризи и пропаганди за развој, напредак и одбрану нашег мора. То је годишњица дана, када су, први пут након дугих векова, поново биле извешене на ратним лађама на Јадрану заставе нашега народа, па је „Јадранска стража“ тај дан узела као славу нашег мора. И ове године ће удружења „Јадранске страже“ тај дан посветити пропаганди за наше море, за његов економски и национални процват, за његову независност и слободу, и за његову што бољу будућност. Соколство је од увек, у развоју и слободи нашег мора, видело један од главних услова за процват, величину и независност југословенске отаџбине, па је зато, и као организација и преко својих појединаца, увек најискреније подупирало сваку акцију на корист југословенског Јадрана.

Наш Јадран остаје за увек заједничка и једна од главних брига свих Југословена, сваког доброг Србина, Хрвата и Словенца, и соколство ће му осветити сву своју љубав.

mi Sokoli! Ma koliko konjunkturisti govorili o „brisanju jučerašnje države“, imajmo neprestano pred očima baš te divne, jučerašnje podvige, te uzorne borbe i karaktere! I MI SOKOLI SMO IH IMALI, GOLEM BROJ, U SVOJIM REDOVIMA. Ne samo na bojnim poljima, u srpskoj vojsci i među jugoslovenskim dobrovoljcima, već i u austrougarskim tamnicama i pod vešalima. Mladi intelektualci podnosili su drugarski muke sa najskromnijim seljakom. I kad se činilo da je sve propalo, ta omladina je verovala i borila se! Činila se smešnom u toj veri, a ipak je bila dalekovidnija od svih, koji gledaju realno i prilagođuju se prilikama.

TAKVE OMLADINE TREBAMO I DANAS; KOJA ĆE VEROVATI, VEROVATI I VEROVATI! I koja će za tu svoju veru biti spremna na najsmionije podvige, i na najviše žrtve. U jednu reč, — PRAVU SOKOLSKU OMLADINU!

